

PM 2015:111 RVIII (Dnr 110-795/2015)

Höjt avgiftstak för avgift enligt socialtjänstlagen (2001:453) 8 kap. 5 § (Ds 2015:23)

Remiss från Socialdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Höjt avgiftstak för avgift enligt socialtjänstlagen (2001:453) 8 kap. 5 § (Ds 2015:23)” hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Clara Lindblom anför följande.

Ärendet

Förslaget syftar till att ge kommunerna möjlighet att höja sina avgifter med upp till 220 kronor per månad för dem med ett avgiftsutrymme som överstiger dagens avgiftstak (maxtaxa). Förslaget om boendeavgift för bostad i särskilt boende som inte omfattas av hyreslagen innebär en möjlighet för kommunerna att höja sådan avgift med 200 kronor per månad utifrån 2015 års prisbasbelopp. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och äldrenämnden.

Äldreförvaltningen har inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv och tillstyrker regeringens förslag om höjt avgiftstak för avgift enligt socialtjänstlagen (SoL).

Äldreförvaltningen konstaterar att det finns en andel äldre som skulle kunna betala betydligt mer för insatser enligt SoL. Samtidigt som det finns enskilda som har ett avgiftsutrymme som gör att den föreslagna avgiftshöjningen innebär ett minskat ekonomiskt utrymme.

Mina synpunkter

Jag ställer mig kritisk till förslaget om höjt avgiftstak för avgift enligt socialtjänstlagen (SoL). Jag anser inte att förslaget är en möjlighet för kommunen att öka sina intäkter eftersom regeringen avser att i budgetpropositionen för 2016 föreslå en minskning av anslaget för kommunalekonomisk utjämning med 148 miljoner kronor per år. Samma summa som kommunerna beräknas tjäna på en maximal höjning av avgiftstaket. Konsekvensen av förslaget blir därmed att om vi väljer att

höja avgiftstaket så påverkas inte kommunens ekonomi till det bättre och om vi väljer att inte höja taket kommer kommunen förlora pengar.

Eftersom vi i Stockholms stad gör stora satsningar inom äldreomsorgen är det i dagsläget inte heller aktuellt att öka kostnaderna för dem som är i behov av hemtjänstinsatser.

Enligt de beräkningar som finns i remissen kommer 26 procent beröras av en eventuellt höjd avgift och en majoritet av dessa kommer att vara kvinnor. Som äldreförvaltningen tar upp i sitt kontorsutlåtande är det inte den andelen äldre som har ett avgiftsutrymme som vida överstiger dagens maxavgift och som därmed skulle kunna betala betydligt mer för insatser enligt SoL som kommer att påverkas av ett höjt avgiftstak. Tvärtom berör förslaget en samhällsgrupp som efter en höjning skulle ha mindre pengar kvar att röra sig med varje månad. Jag anser därmed att förslaget medför en socioekonomisk snedfördelning.

Jag vill även understryka äldreförvaltningens påpekande att det i remissen anges att den enskildes avgifter till följd av ändringen kan komma att öka som mest med 2 640 kr per år. Det beloppet omfattar endast förslaget till höjning av maxavgiften och att förslaget om höjd boendeavgift innebär ytterligare ökning för den enskilde med 2 400 kr per år utifrån 2015 års prisbasbelopp.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Höjt avgiftstak för avgift enligt socialtjänstlagen (2001:453) 8 kap. 5 § (Ds 2015:23)” hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 10 juni 2015

CLARA LINDBLÖM

Bilaga

Promemoria ”Höjt avgiftstak för avgift enligt socialtjänstlagen (2001:453) 8 kap. 5 § (Ds 2015:23)”.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

I regeringens promemoria föreslås en höjning av högkostnadsskydden i 8 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) för hemtjänst i ordinärt och särskilt boende, dagverksamhet samt kommunal hälso- och sjukvård. I remissen föreslås i samma paragraf även en höjning av boendeavgift för bostad i särskilt boende som inte omfattas av hyreslagen.

Förslaget syftar till att ge kommunerna möjlighet att höja sina avgifter med upp till 220 kronor per månad för dem med ett avgiftsutrymme som överstiger dagens avgiftstak (maxtaxa). Förslaget om boendeavgift för bostad i särskilt boende som inte omfattas av hyreslagen innebär en möjlighet för kommunerna att höja sådan avgift med 200 kronor per månad utifrån 2015 års prisbasbelopp. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

Förslaget innebär att kommunernas intäkter beräknas öka med 148 mnkr per år, varför regeringen avser föreslå i budgetpropositionen för 2016, i enlighet med kommunala finansieringsprincipen, att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning från och med 2016 minskas med 148 mnkr.

Mot bakgrund av att regeringen även avser föreslå att ersättningsgraden för bostadstillägg för pensionärer (BTP) ökar från 93 procent till 95 procent av bostadskostnaden upp till ett bostadskostnadstak om 5 000 kr, förs i promemorian även ett resonemang om hur en ökning av de disponibla inkomsterna till följd av höjt BTB påverkas av förslaget att höja maxavgiften enligt SoL.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och äldrenämnden. Äldreförvaltningen har inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 maj 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv och tillstyrker regeringens förslag om höjt avgiftstak för avgift enligt socialtjänstlagen (SoL).

Sedan avgiftsregleringen för kommunerna infördes den 1 juli 2002 har högkostnadsskyddet ökat mycket marginellt. Detta beror på kopplingen till prisbasbeloppet, som sedan 2002 har haft en mindre ökning än de aktuella pensionshöjningarna under perioden. De två senaste åren har till och med prisbasbeloppet sänkts i jämförelse med föregående år. Detta har inneburit att intentionerna i avgiftssystemet inte har följts och denna höjning kommer till viss del att återställa den ursprungliga tanken med avgiftssystemet.

För att få den fullständiga bilden av effekterna som förändringen i avgifterna innebär bör hänsyn tas till bostadstillägget för pensionärer (BTP). Konstruktionen av avgiftssystemet innebär att om BTP ökar så utökas den enskildes avgiftsutrymme. Förslagets effekter påverkar i första hand äldre som har ett avgiftsutrymme som med marginal överstiger dagens maxavgift och som därmed skulle kunna betala mer för insatser enligt SoL. Även efter en höjning av maxtaxan så betalar en stor andel av de äldre en avgift som motsvarar maxtaxan.

Men det finns även äldre som har ett avgiftsutrymme som gör att den föreslagna avgiftshöjningen innebär en tydlig påverkan på det ekonomiska utrymmet för dem.

I socialdepartementets promemoria anges att den enskildes avgifter till följd av ändringen kan komma att öka som mest med 2 640 kr per år. Det bör dock kompletteras med att beloppet endast omfattar förslaget till höjning av maxavgiften och att förslaget om höjd BTP innebär en ytterligare ökning för den enskilde med 2 400 kr per år utifrån 2015 års prisbasbelopp. För en enskild som har ett avgiftsutrymme som medger uttag av maxtaxa och som bor i ett särskilt boende som inte omfattas av hyreslagen, skulle förslaget således innebära en total avgiftsökning med 5 040 kr per år. Det bör dock förtydligas att den äldres avgift inte ökar med mer än 2 640 kronor i faktiska tal men att den ökning av BTP, som ska ge kompensation för hyreshöjningar, kan försvinna i en höjd avgift.

Det bör tilläggas att de föreslagna höjningarna av maxavgiften och boendeavgiften även påverkar avgiften för personer med funktionsnedsättning under 65 år som har hemtjänst eller som bor i bostad med särskild service enligt SoL. Boendeavgift enligt SoL förekommer dock inte så ofta för personer under 65 år eftersom de flesta bor i en bostad som omfattas av hyreslagen och därmed betalar hyra, och inte avgift.

Äldreförvaltningen

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 26 maj 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Sedan avgiftsregleringen i 8 kap. SoL infördes den 1 juli 2002 har högkostnadsskydden (maxavgift och boendeavgift) ökat mycket marginellt mot bakgrund av prisbasbeloppets utveckling, som vid två tillfällen de senaste åren även sänkts i förhållande till föregående år.

Äldreförvaltningen kan konstatera att det finns en andel äldre som har ett avgiftsutrymme som vida överstiger dagens maxavgift och som därmed skulle kunna betala betydligt mer för insatser enligt SoL. Det finns dock även enskilda som har ett avgiftsutrymme som gör att den föreslagna avgiftshöjningen innebär ett minskat ekonomiskt utrymme för andra utgifter efter att avgift för beviljade insatser enligt SoL är betalda. De föreslagna höjningarna av maxavgiften och boendeavgiften påverkar även avgiften för personer med fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar under 65 år som har hemtjänst eller som får insatser i bostad med särskild service enligt SoL. Då konstruktionen av avgiftssystemet innebär att ett eventuellt höjt BTP utökar den enskildes avgiftsutrymme är det, såsom beskrivs i promemorian, svårt för staten att förbättra den ekonomiska standarden för de sämst ställda hemtjänstmottagarna.

I promemorian anges att den enskildes avgifter till följd av ändringen kan komma att öka som mest med 2 640 kr per år. Äldreförvaltningen vill här uppmärksamma att det beloppet endast omfattar förslaget till höjning av maxavgiften och att förslaget om höjd boendeavgift innebär ytterligare ökning för den enskilde med 2 400 kr per år utifrån 2015 års prisbasbelopp. För en enskild som har ett avgiftsutrymme som medger uttag av maxtaxa och som bor i ett särskilt boende som inte omfattas av hyreslagen, skulle förslaget således innebära en total avgiftsökning med 5 040 kr per år.

Unga vuxna som bor i bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt LSS påverkas också av en höjd boendeavgift. Det gäller personer som fyllt 19 år och som har aktivitetsersättning från Försäkringskassan. I staden tillämpas i dessa fall samma boendeavgift som för särskilt boende enligt SoL som inte omfattas av hyreslagen. I övrigt är dock de flesta särskilda boenden inom staden hyresförhandlade och påverkas inte av förslaget om höjd boendeavgift enligt SoL.